

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

2^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΥΤΙΑΛΗΝΗΣ - ΤΑΞΗ Γ΄

Μάθημα: «ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

Όνομ/μο Εκπ/κού : Απόστολος Βατζάκης, φυσιογνώστης

**Θέμα: ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΑΓΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ
«ΑΝΔΡΙΚΕΣ» ΚΑΙ «ΓΥΝΑΙΚΕΙΕΣ» ΔΟΥΛΕΙΕΣ**

A. Στόχοι της παρέμβασης

1. Να δοθεί σε μαθητές/τριες η ευκαιρία να κατανοήσουν τη λειτουργία της οικογένειας και του σχολείου ως χώρων διαμόρφωσης στάσεων και συμπεριφορών αλλά και κοινωνικών στερεοτύπων.
2. Να προβληματιστούν οι μαθητές/τριες στο ζήτημα της ισότητας των φύλων και να συνειδητοποιήσουν τις στερεότυπες αντιλήψεις για τις γυναίκες και τους άντρες, όπως αυτές υπάρχουν στην οικογένεια, στο σχολείο και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.
3. Να αντιληφθούν με ποιο τρόπο οι στερεότυπες αντιλήψεις ασκούν επίδραση στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές τους επιλογές
4. Οι μαθητές/τριες να συνειδητοποιήσουν ότι τα στερεότυπα διαιωνίζουν τις διακρίσεις ανάμεσα στα δύο φύλα προβάλλοντας συνήθως τον άντρα σε δυναμικούς και ενεργητικούς ρόλους, ενώ τις γυναίκες σε παθητικούς και διακοσμητικούς ρόλους.
5. Επίσης να μπορέσουν τα κορίτσια να αμφισβητήσουν τα στερεότυπα μηνύματα, να σταματήσουν να αξιολογούν τον εαυτό τους με βάση την εξωτερική τους εμφάνιση ώστε να βελτιωθεί η αυτο-εικόνα τους και να αυξηθεί η αυτο-εκτίμησή τους.
6. Για να δοθεί στα αγόρια αλλά και στα κορίτσια η δυνατότητα να αντιληφθούν τις θετικές πλευρές της κατάρτησης του διαχωρισμού των εργασιών και των επαγγελματιών σε «ανδρικά» και «γυναικεία».

B. Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε

Ως μέθοδος (διαδικασία) χρησιμοποιήθηκε αυτή που εφαρμόζεται σε περιπτώσεις διδασκαλίας κοινωνικών, πολιτικών και άλλων φαινομένων επάνω στα οποία οι μαθητές/τριες μπορούν να ευαισθητοποιηθούν, να προβληματισθούν, να επικαλεσθούν προσωπικές εμπειρίες και να εκφραστούν σε διάλογο με τους συμμαθητές/τριες τους και την/τον εκπαιδευτικό τους.

Ως εργαλεία για την εφαρμογή αυτής της διδασκαλίας χρησιμοποιήθηκαν :

1. Συζητήσεις και διάλογοι

Οι συζητήσεις και οι διάλογοι διεξήχθησαν τόσο ανάμεσα σε μαθητές/τριες όσο και ανάμεσα σε μαθητές /τριες και τον εκπαιδευτικό. Ο διάλογος, που αρκετές φορές είχε έντονα χαρακτηριστικά, έδωσε τη δυνατότητα σε μαθητές/τριες να εκφραστούν αλλά και να ακούσουν από συμμαθητές/τριες διαφορετικές απόψεις, ακόμα και αντίθετες από τις δικές τους, γεγονός που βοήθησε να διαμορφώσουν μια πιο σφαιρική εικόνα για το θέμα που μελετούσαν. Σε αρκετά σημεία χρειάστηκε η επέμβαση του εκπαιδευτικού για να επανέλθει η συζήτηση στο στόχο της αλλά και για να τεθούν καίρια ερωτήματα προς διαπραγμάτευση.

2. Αναζήτηση γνώσεων και πληροφοριών

Οι μαθητές/τριες ανέλαβαν την υποχρέωση να ανατρέξουν σε πηγές γνώσης και πληροφόρησης όπως είναι η αρθρογραφία εφημερίδων και περιοδικών, οι ιστοσελίδες του διαδικτύου, τα βιβλία που υπάρχουν στη σχετική βιβλιογραφία, οι συζητήσεις με ειδικές/κούς αλλά και με έμπειρα άτομα του περιβάλλοντός τους. Η δραστηριότητα αυτή θα επιτρέψει σε μαθητές και μαθήτριες να διευρύνουν το πεδίο των ιδεών και των απόψεών τους αλλά και να τις τεκμηριώσουν με βάσιμα επιχειρήματα.

3. Δραματοποίηση – Παιχνίδι ρόλων

Μια ομάδα μαθητριών/των (δύο αγόρια και δύο κορίτσια) ανέλαβαν να υποδυθούν τους ρόλους των μελών της οικογένειας (μητέρα, πατέρα, γιου, κόρης), σύμφωνα με το σενάριο που είναι δημοσιευμένο μέσα στο βιβλίο του ΣΕΠ της Γ΄ Γυμνασίου, σελίδες 100 –104.

Με το θεατρικό κομμάτι που δραματοποίησαν οι μαθητές/ τριες παρουσίασαν ανάγλυφα τις στερεότυπες αντιλήψεις που επικρατούν στο στενό οικογενειακό περιβάλλον για τις δουλειές του σπιτιού, τις σπουδές των παιδιών και την επιλογή του επαγγέλματός τους.

4. Συμπλήρωση ερωτηματολογίων

Οι μαθητές/τριες συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια ειδικά καταρτισμένα για τις αντιλήψεις και τις απόψεις τους γύρω από το θέμα της επιλογής επαγγέλματος με βάσει το φύλο και τον διαχωρισμό των μαθημάτων, των σπουδών, των εργασιών και των επαγγελμάτων σε «ανδρικά» και «γυναικεία».

5. Εξαγωγή συμπερασμάτων – Πίνακες – Γραφήματα

Ομάδα κοριτσιών ανέλαβε να επεξεργαστεί τις απαντήσεις του συνόλου της τάξης όπως αυτές καταγράφηκαν στα ερωτηματολόγια και με τη βοήθεια του Η/Υ να τις μεταφέρει σε στατιστικούς πίνακες και σε γραφήματα ώστε να αποδοθούν παραστατικά οι απόψεις μαθητών και μαθητριών σχετικά με τα κριτήρια που χρησιμοποιούν για τις σπουδές και τα επαγγέλματα της επιλογής τους.

6. Παρουσίαση αποτελεσμάτων – Τελική συζήτηση

Η παραπάνω ομάδα παρουσίασε μέσα στην τάξη, σε μια τρίτη διδακτική ώρα, τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα που κατέγραψε με τη βοήθεια των ερωτηματολογίων και του λογισμικού φύλλου (excel). Επάνω σ' αυτά τα αποτελέσματα πραγματοποιήθηκε η τελική συζήτηση και η τάξη κατέληξε στα τελικά συμπεράσματα.

Γ. Η πορεία της διδασκαλίας

Η διδακτική παρέμβαση ολοκληρώθηκε σε τρεις ώρες με την εξής κατανομή :

1^η Διδακτική Ώρα: Εισήγηση του θέματος – Προετοιμασία της τάξης

Η εισήγηση του θέματος (στερεότυπες αντιλήψεις στην επιλογή επαγγέλματος αγοριών και κοριτσιών – «ανδρικές» και «γυναικείες» δουλειές), πραγματοποιήθηκε κατά το τελευταίο 20λεπτο της προηγούμενης διδακτικής ώρας. Η παρουσίαση είχε στόχο να ερεθίσει, να ευαισθητοποιήσει και να προβληματίσει μαθητές και μαθήτριες, ώστε να ανατρέξουν σε πηγές γνώσης και πληροφορίας προκειμένου να θεμελιώσουν τις απόψεις τους και να τις υποστηρίξουν κατά την επόμενη διδακτική ώρα που θα γινόταν και η κυρίως συζήτηση για το θέμα. Βέβαια κατά την εισήγηση έγιναν κάποιες τοποθετήσεις από μαθήτριες ως επί το πλείστον, που θέλησαν με αυθορμητισμό να υπερασπιστούν τη θέση της γυναίκας. Δεν τους δόθηκε όμως το χρονικό περιθώριο γιατί ο στόχος ήταν η αναζήτηση αρθρογραφίας και βιβλιογραφίας σχετικής με το θέμα ώστε να τεκμηριώσουν τις απόψεις που θέλουν να υποστηρίξουν.

2^η Διδακτική Ώρα: Δραματοποίηση – Κύρια συζήτηση – Ερωτηματολόγια

α) Στο πρώτο μέρος η ομάδα των μαθητριών/των που ανέλαβαν να υποδυθούν τους ρόλους των μελών της τυπικής οικογένειας παρουσιάζουν μέσα στην τάξη το θεατρικό κομμάτι που αναφέρεται στις στερεότυπες αντιλήψεις του πατέρα για τις δουλειές του σπιτιού, για τις σπουδές και το επάγγελμα των αγοριών και των κοριτσιών.

β) Στη συνέχεια οι μαθητές και οι μαθήτριες, εφοδιασμένες/νοι με επιχειρήματα που άντλησαν μετά από διερεύνηση μιας εβδομάδας στον τύπο, στο διαδίκτυο, στη βιβλιογραφία αλλά και από τις συζητήσεις με τους γονείς και άλλους ενήλικες, ξεκίνησαν την ανταλλαγή απόψεων . Η συζήτηση έγινε σε υψηλούς τόνους από τη μεριά των κοροτσιών κυρίως που είχαν την πλειψηφία αλλά και τη μαχητικότητα του αδικημένου.

Τα αγόρια αντιμετώπισαν τη συζήτηση χαλαρά και σε μερικές περιπτώσεις μάλλον ειρωνικά, γεγονός που προκάλεσε τα κορίτσια και γι' αυτό να υπάρξουν εντάσεις. Σε γενικές γραμμές όμως όλες οι απόψεις ακούστηκαν και τα επιχειρήματα καταγράφηκαν.

γ) Στο τέλος μαθητές/ τριες συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια που είχαν συνταχθεί ειδικά για τη συγκεκριμένη διδακτική ενότητα. Μια ομάδα μαθητριών ανέλαβε να επεξεργαστεί τις απαντήσεις, να τις ομαδοποιήσει και να κατασκευάσει πίνακες και γραφήματα ώστε στο επόμενο μάθημα να παρουσιάσει τα αποτελέσματα της διερεύνησης και όλοι μαζί να καταλήξουν σε κοινά συμπεράσματα.

3^η Διδακτική Ώρα: Παρουσίαση αποτελεσμάτων – Εξαγωγή συμπερασμάτων

Η ομάδα των μαθητριών που ανέλαβε την επεξεργασία των ερωτηματολογίων, αφού ταξινόμησε τις απαντήσεις και κατασκεύασε με βάση τα στοιχεία που πήρα απ' αυτές στατιστικούς πίνακες και γραφήματα, τα παρουσίασε στην τάξη δίνοντας και τις σχετικές ερμηνείες. Σε κάθε προβολή διαφάνειας ακολουθούσε μικρή συζήτηση για να καταλήξει η τάξη στην αποδοχή του αποτελέσματος και στο αντίστοιχο συμπέρασμα. Μεγάλα περιθώρια διαφωνιών δεν υπήρχαν αφού μιλούσε πια η πλειοψηφία και οι αριθμοί.

Δ. Αντιδράσεις μαθητριών και μαθητών

Η τάξη στην οποία πραγματοποιήθηκε η διδακτική παρέμβαση αποτελείται από δεκατρία (13) κορίτσια και πέντε (5) αγόρια, γεγονός που έδωσε στις συζητήσεις ετεροβαρή χαρακτήρα δεδομένου μάλιστα ότι οι μαθήτριες υποστήριξαν με ιδιαίτερη μαχητικότητα τις απόψεις τους εκπροσωπώντας το γυναικείο φύλο.

Τα αγόρια αντίθετα συμμετείχαν με φανερή χαλαρότητα στις συζητήσεις που πολλές φορές γινόταν ειρωνεία και περιφρόνηση για τις ικανότητες των γυναικών π.χ. να διοικήσουν ή να ασχοληθούν με τεχνολογικά και τεχνικά επαγγέλματα. Η στάση αυτή των αγοριών ερέθισε σε αρκετές περιπτώσεις τα κορίτσια που υπερασπίστηκαν με πιο ουσιαστικά και τεκμηριωμένα επιχειρήματα τις θέσεις τους.

Η αντιπαράθεση των απόψεων μεταξύ αγοριών και κοριτσιών σε ορισμένα σημεία έδινε την εντύπωση της αντιδικίας μεταξύ δυνάστη και δυναστευμένου, με φυλετικά χαρακτηριστικά. Το περίεργο είναι ότι υπήρξαν και ελάχιστα κορίτσια που συντάχθηκαν με τις απόψεις των αγοριών πιστεύοντας ότι η θέση της γυναίκας είναι στο σπίτι για τη φροντίδα του συζύγου και των παιδιών.

Ε. Συμπεράσματα

Η διδακτική παρέμβαση με τις διαστάσεις που δόθηκαν έδωσε τη δυνατότητα σε όλες τις μαθήτριες και όλους τους μαθητές της τάξης να σκύψουν με προσοχή επάνω στο πρόβλημα των κοινωνικών προκαταλήψεων που σχετίζονται με την επιλογή των σπουδών και του επαγγέλματος αγοριών και κοριτσιών, αλλά και τους διαχωρισμούς των εργασιών σε «ανδρικές» και «γυναικείες». Μέσα από τη διερεύνηση του ζητήματος στην αρθρογραφία, τη βιβλιογραφία και το διαδίκτυο, αλλά μέσα από τις συζητήσεις που πραγματοποίησαν οι μαθητές/τριες στο σπίτι και στο σχολείο εμβάθυναν στο πρόβλημα και άκουσαν απόψεις διαφορετικές από αυτές που ήξεραν μέχρι τώρα. Οι περισσότερες/οι δοκίμασαν τη δύναμη των επιχειρημάτων τους σε δημόσιο διάλογο και πείστηκαν ή όχι από τα αντίστοιχα των συμμαθητριών/των τους.

Πιστεύω ότι με αυτή τη διδακτική παρέμβαση επετεύχθησαν δύο σημαντικοί στόχοι που είναι αφενός η ενθάρρυνση των κοριτσιών να διευρύνουν το πεδίο των σπουδαστικών και επαγγελματικών επιλογών τους και αφετέρου ο προβληματισμός των αγοριών για τις στάσεις και τις συμπεριφορές τους απέναντι στο άλλο φύλο, που είναι αποτέλεσμα στερεότυπων κοινωνικών αντιλήψεων που αναπαράγονται και διαιωνίζονται, δημιουργώντας σοβαρά προβλήματα στην ομαλή συνύπαρξη των δύο φύλων.

ΣΤ. Αξιολόγηση μαθητριών/των – Αυτοαξιολόγηση διδάσκοντα

Η διδακτική παρέμβαση έδωσε τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να οδηγήσει τις μαθητές και τις μαθήτριες στα πλαίσια ενός μαθήματος, στην περίπτωση μας του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού, στην διερεύνηση ενός πολύ σημαντικού ζητήματος, όπως είναι τα κοινωνικά στερεότυπα στην επιλογή των σπουδών και του επαγγέλματος των αγοριών και των κοριτσιών, που αποτελεί μέρος του μεγάλου θέματος της ισότητας και των σχέσεων των δύο φύλων.

Οι μαθητές και προπαντός οι μαθήτριες ασχολήθηκαν με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και ευαισθησία για το ζήτημα που τους τέθηκε προς διαπραγμάτευση, δηλαδή τα στερεότυπα στην επιλογή σπουδών και επαγγέλματος στα δύο φύλα και ο διαχωρισμός των εργασιών σε «ανδρικές» και «γυναικείες». Οι διάλογοι, η δραματοποίηση (παιχνίδι ρόλων), τα ερωτηματολόγια και τα στατιστικά στοιχεία που εξάχθηκαν από αυτά, συνέβαλλαν σε μεγάλο βαθμό να ενημερωθούν οι

μαθητές και οι μαθήτριες σφαιρικά για ένα από τα σημαντικότερα κοινωνικά ζητήματα που απασχολούν τους νέους και τις οικογένειές τους.

Η παρότρυνση για αναζήτηση πληροφοριών και μελέτη κειμένων σχετικών με το θέμα ώστε να εφοδιαστούν με επιχειρήματα που θα επιτρέψουν την ουσιαστική συμμετοχή τους στο διάλογο, έφερε αποτέλεσμα αφού το μεγαλύτερο μέρος της τάξης τοποθετήθηκε με τεκμήρια που ξεπερνούν την ανωριμότητά τους, λόγω της ηλικίας τους, για τόσο σοβαρά ζητήματα.

Z. Εργασία - Ερωτηματολόγια

Τα βασικά ερωτηματολόγια που δόθηκαν στους μαθητές για να αποτυπώσουν τις απόψεις τους και τις επιλογές τους αντλήθηκαν από το ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΜΕ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ, ΕΝΟΤΗΤΑ Ι: Σχολείο, ακαδημαϊκές επιδόσεις και επιλογές ζωής και συγκεκριμένα τα Φύλλα Εργασίας «ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ», «ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕ» και «Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ» των Β. Δεληγιάννη & Δ. Σακκά που εκπονήθηκε στα πλαίσια του Έργου: «Ευαισθητοποίηση Εκπαιδευτικών και Παρεμβατικά Προγράμματα για την Προώθηση της Ισότητας των Φύλων» ΕΠΕΑΕΚ II, πράξη 4.1.1.α

Ερωτηματολόγια

*Ενότητα Ι: Σχολείο, ακαδημαϊκή επίδοση και επιλογές ζωής
ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ*

Φύλλο εργασίας

Φύλο.....

Σχολείο.....

Τάξη.....

2. Παρακαλούμε βάλτε σε κύκλο τον αριθμό που νομίζεις ότι ταιριάζει καλύτερα με το κάθε σχολικό μάθημα

<i>Μαθήματα</i>	<i>Ανδρικό</i>		<i>Ούτε ανδρικό ούτε γυναικείο</i>			<i>Γυναικείο</i>	
Γεωγραφία	1	2	3	4	5	6	7
Μουσική	1	2	3	4	5	6	7
Νέα Ελληνικά	1	2	3	4	5	6	7
Φυσική	1	2	3	4	5	6	7
Ξένες Γλώσσες	1	2	3	4	5	6	7
Χημεία	1	2	3	4	5	6	7
Ψυχολογία	1	2	3	4	5	6	7
Μαθηματικά	1	2	3	4	5	6	7
Φυσική Αγωγή	1	2	3	4	5	6	7
Ιστορία	1	2	3	4	5	6	7
Κοινωνιολογία	1	2	3	4	5	6	7
Πληροφορική	1	2	3	4	5	6	7

Ενότητα I: Σχολείο, ακαδημαϊκή επίδοση και επιλογές ζωής
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ
Φύλλο εργασίας

Σχολείο.....
Τάξη.....
Φύλο.....

Τι δουλειά θα ήθελες να κάνεις στο μέλλον; Γράψε παρακάτω τα τρία επαγγέλματα που προτιμάς και τους λόγους των επιλογών σου.

<i>Τα τρία επαγγέλματα που προτιμώ</i>	<i>Οι λόγοι για τους οποίους τα επιλέγω</i>

Ενότητα I: Σχολείο, ακαδημαϊκή επίδοση και επιλογές ζωής
Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
Φύλλο εργασίας

Σχολείο.....
Τάξη.....
Φύλο.....

Γράψε παρακάτω δέκα επαγγέλματα που σου έρχονται στο μυαλό σου

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....
- 7.....
- 8.....
- 9.....
- 10.....

Z. Βιβλιογραφία

- § Βιβλίο Σ.Ε.Π. Γ΄ Γυμνασίου - Ρόλοι πρότυπα ρόλων, στερεότυπα.
- § Βιβλίο Σ.Ε.Π. Α΄ Ενιαίου Λυκείου κεφ. «Παίρνοντας μια απόφαση, Βήματα, Παράγοντες που επηρεάζουν τις αποφάσεις μας».
- § Δεληγιάννη-Κουϊμτζή Β., Ζιώγου, Σ. Εκπαίδευση και φύλο, Ιστορική διάσταση και Σύγχρονος Προβληματισμός.
- § Δεληγιάννη-Κουϊμτζή Β., (1992). «Η εικόνα για τον κόσμο της αγοράς εργασίας σε αγόρια και κορίτσια εφηβικής ηλικίας: μια πρώτη προσέγγιση για την επίδραση των παραγόντων φύλο και κοινωνικο-οικονομική προέλευση», Παιδαγωγική Επιθεώρηση.
- § Κασιμάτη, Κ. (1991). "Έρευνα για τα κοινωνικά χαρακτηριστικά της απασχόλησης: Η επιλογή του επαγγέλματος", ΕΚΚΕ, Αθήνα.
- § Κασσωτάκης, Μ. & Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ. (1992). Ο προσανατολισμός των Ελληνίδων μαθητριών προς τη μέση τεχνική εκπαίδευση", Εκπαίδευση και Επάγγελμα.

- § Κακλαμανάκη, Ρ. (1984). "Η θέση της Ελληνίδας στην οικογένεια, στην κοινωνία, στην πολιτεία", Καστανιώτης, Αθήνα.
- § Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ. (1995). "Διαφορές στις επαγγελματικές επιλογές των δύο φύλων", Τα Εκπαιδευτικά.
- § Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ. (1994). "Ισότητα των δύο φύλων: Θεωρία και πράξη στον επαγγελματικό προσανατολισμό", Νέα Παιδεία.
- § Παπαταξιάρχης, Ε., Παραδέλλης, Θ., Ταυτότητες και φύλο στην σύγχρονη Ελλάδα, Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις, Πανεπιστήμιο Αιγαίου.